

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩІЙ ТА СЕРЕДНІЙ ШКОЛАХ

ЛАРИСА ЗЯЗЮН (УКРАЇНА),
АННА РАЗБОЙНИКОВА (УКРАЇНА)

ORCID ID: 0000-0002-0046-6981

ORCID ID: 0000-0002-6402-3039

НАВЧАННЯ УЧНІВ 10 КЛАСУ АНГЛІЙСЬКОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ТВОРІВ ЖИВОПИСУ

Анотація

У статті досліджено навчально-виховний потенціал засобів живопису в опануванні англійським діалогічним мовленням учнів 10 класу. Проаналізовані вітчизняні та іноземні праці, які підкреслюють важливість використання на уроках англійської мови завдань, націлених на розвиток діалогічного мовлення учнів. Доведено, що засоби живопису, застосовані на уроці, здатні мотивувати учнів до комунікативної діяльності, створити сприятливі умови для креативного та естетичного розвитку особистості, а також є засобом естетичного виховання старшокласників у процесі навчання англійської мови. Експериментальне дослідження виявило, що учням 10 класу подобається брати участь в діалогах на уроках англійської мови, проте існують труднощі, які впливають на ефективність розвитку умінь іншомовного діалогічного мовлення. Автори статті пропонують розроблений урок з навчання англійського діалогічного мовлення учнів 10 класу, у якому твори живопису організовують зміст мовлення, надають емоційного забарвлення спілкуванню учнів на уроці, мотивують формування діалогічних вмінь і навичок усного англійського мовлення, комунікативної діяльності.

Ключові слова: діалогічне мовлення, живопис, естетичне виховання, креативність, комунікативна діяльність, діалог, шкільна освіта.

Вступ. Постановка проблеми. Сучасний світ, з його шаленим ритмом змін у науково-технічній, інформаційній та професійній сферах, кидає виклик суспільству. Відбувається модернізація всіх рівнів сучасної освіти на засадах гуманізації освіти та її орієнтації на суб'єкта освіти. Сучасна освітня парадигма утверджує знання іноземних мов як засіб самореалізації молодої людини в умовах політичних та соціо-економічних змін. Перед молодими людьми відкривається горизонт перспектив, яких можна досягнути, будучи креативною та комунікабельною особистістю.

Враховуючи запити сьогодення, важливим питанням сучасної мовної освіти є розвиток творчих та комунікативних умінь учнів. В свою чергу вдосконалення умінь усного мовлення на уроках англійської мови – це ще один провідний аспект її вивчення. Більше того, метою навчання іноземної мови у профільних класах є формування в учнів стійкої іншомовної комунікативної компетенції на рівні незалежного користувача

у межах сфер і тем, окреслених навчальною програмою для кожного профілю. Саме поглиблене та професійно-зорієнтоване оволодіння мовою передбачає профільне навчання.

До переваг активного навчання англійського діалогічного мовлення у старших класах відносять те, що діалог панує в живому мовленні, передає емоції. Надає мовцям досвіду обміну естетичними смаками і враженнями (Byram, 1997). У діалогічному мовленні відкриваються можливості для ефективного формування комунікативної компетентності учнів, адже при умові такого спілкування реалізується застосування граматичних, лексичних навичок на практиці, а отже і їх закріплення. Також діалог між учасниками навчально-виховного процесу (вчитель-учень, учень-учень) постає не тільки як лінгвістичний обмін між цими сторонами комунікативної діяльності, а ще й як засіб створення іншомовного середовища, в якому цілеспрямовано використовується іноземна лексика, тренується граматики, що мотивує

учнів до застосування слухових і зорових рецепторів, спостереження і відтворення говоріння діалогічних партнерів.

Проте, незважаючи на потенціал навчання діалогу, існує проблема його несистемного та поверхового застосування на уроці. Це може бути пов'язане зі схильністю вчителів надавати перевагу монологічним формам мовлення, які легко перевіряти, навіть використовуючи різні його форми (Mercer & Howe, 2012) Труднощі для вчителя полягають у тому, щоб надати учням певну свободу у взаємодії один з одним і досягненні таким чином цілей навчання, як того вимагає природний діалог (Howe & Abedin, 2013; Lyle, 2008). Ще однією проблемою на шляху до оволодіння учнями діалогічної компетентності в навчанні англійської мови є обмеженість словникових можливостей учнів, щоб висловлювати свої думки англійською мовою. Це пов'язано з психо-фізіологічними особливостями старшокласників, а також зі страхом помилитись, бути осудженим вчителем чи однокласниками. Таким чином, педагогу дуже важливо організувати навчання діалогічного мовлення так, щоб учні відчували свою успішність та мотивацію до самовираження.

Найбільш яскравим середовищем для свободи думок та почуттів є творчість. В контексті цієї статті автори розглядають засоби живопису, якими можна розвинути англійське діалогічне мовлення учнів 10 класу. Завдяки мистецтву старшокласники знайомляться з культурним багатством країни, мову якої вивчають. В ході роботи з мовним матеріалом розв'язуються як навчальні, так і виховні цілі.

Загалом, вивчення англійської мови через мистецтво означає використання яскравої палітри образів, почуттів, емоцій, які здатні захоплювати та зацікавлювати під час споглядання картин та обміну враженнями від цього процесу. Учень запам'ятовує потрібний мовний матеріал не тому що потрібно, а перш за все тому, що це викликало в нього емоційний відгук і таким чином запам'яталось якнайкраще. Також одночасно з читанням, письмом, говорінням та аудіюванням мистецтво дає змогу учням розвивати вміння аналізу і синтезу інформації, спонукає до дослідження багаторівневого та образного довкілля, а також знаходженню шляхів його розуміння у спілкуванні.

Водночас із багатоаспектним естетичним розвитком, учні засвоюють цікаві факти про твори мистецтва та їх творців, вчаться описувати живопис і отримують від такого навчання духовну та лінгвістичну користь.

Отже, уроки розвитку діалогічного мовлення учнів 10-го класу з використанням творів живопису є важливим етапом загального процесу опанування англійською мовою для учнів і корисною інноваційною діяльністю для педагогів. Тому актуальність обраної теми дослідження зумовлена потребами усіх учасників освітнього процесу, а також суспільства і науки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Використання діалогової форми навчання в педагогічних цілях сягає корінням ще в давньоіндійську філософію, де діалог між вчителем та учнем був одним із етапів пізнання. У Давній Греції діалогову форму навчання використовував Сократ та його послідовник Платон. Загалом проблема навчання діалогічного мовлення досить глибока і знаходить своє відображення в дослідженнях різних наук: мовознавства, лінгвістики, лінгводидактики, психолінгвістики, психології і т.д. Великий внесок в галузь педагогічної психології зробили дослідження Ж. Піаже (Piaget, 1952) та Л. Виготського (Vygotsky, 1978). Саме діалог постає ключовим елементом теорії когнітивного розвитку Л. Виготського, в якій центральне місце посідає соціальна взаємодія в процесах навчання та онтогенезу людини. Завдяки цьому, дослідження в галузі педагогічної психології змінили акцент від вивчення когнітивного розвитку дітей, як процесу внутрішньо розумової діяльності, до його аналізу як інтерментальної соціокультурної взаємодії. Таким чином, сьогодні загальноновизнаним є той факт, що соціальна взаємодія дітей як з однокласниками, так і з дорослими має вирішальне значення для їх когнітивного розвитку та відповідно академічної успішності (Mercer and Howe, 2012).

У працях сучасних вчених-лінгвістів, як В. Колодяжна (Kolodiazhna, 2004), В. Черниш (Chernysh, 2011), висвітлено функціональні й структурно-синтаксичні ознаки діалогічного мовлення. Питанням розвитку іншомовного усного мовлення, в тому числі діалогічного, займалися такі вітчизняні вчені як О. Заболотська (Zabolotska, 2011), Р. Мартинова (Martynova,

2004), С. Ніколаєва (Nikolaieva, 2008), Н. Складенко (Skliarenko, 1999), Н. В. Хілько (Khilko, 2012), Н. Станкевич (Stankevych N. 2010) та ін. Дослідження зазначених вище науковців доводять, що розвиток діалогічного мовлення – це ефективна навчальна діяльність, яка дає змогу всім учасникам навчально-виховного процесу взаємодіяти разом та опиратись на ідеї один одного. Це в свою чергу збільшує рівень залучення учнів в класі та сприяє розвитку комунікативних навичок учнів.

За свідченнями іноземних науковців, дослідження ролі діалогу в навчально-виховному процесі значно зросли за останні 40 років (Howe and Abedin, 2013). Особливий вплив на розвиток діалогічного навчання здійснили наукові дослідження таких вчених, як Н. Мерсер (Mercer, 2000), М. Ністранд, А. Гаморан та ін. (Nystrand et al. 1997), К. Г. Уеллс (Wells, 2000), Л. Б. Резнік, С. Н. Кларк та ін. (Resnick et al. 2015). Завдяки спільним зусиллям науковців та педагогів, діалог посідає центральні позиції в методиці навчання різних країн. Дослідження також свідчать, що використання діалогічної взаємодії у класі створює більші можливості для розширеного дискурсу і тому виявляється більш корисним для розвитку мови, порівняно з недіалогічними формами (Snow, 2014).

В статті постає важливим дослідити не тільки питання діалогічного навчання, а й його поєднання з живописом та творами візуальної культури. Питанням реалізації естетичного виховання на уроках іноземної мови займалися такі вчені, як О. В. Дмитренко, Л. В. Бабаш, О. І. Комарова (Бабаш та ін, 2016). Твори візуальної культури, мультиплікацію, комікси, досліджували, наприклад, Л. І. Зязюн та М. Дзюба (Зязюн, Дзюба, 2021). Увагу було зосереджено на питаннях дидактичного потенціалу використання коміксів для формування соціокультурної компетентності учнів середньої школи. Автори доводять ефективність використання об'єктів візуальної культури як наочності на уроці мови.

Внесок мистецтва в навчально-виховну роботу є вирішальним, оскільки живить уяву та почуття, вчить дітей, що їх особиста думка має значення (Eisner, 2002). Крім того вчені зазначають, що зацікавленість учнів процесом навчання значно підвищується, коли вони долуча-

ються до діяльності пов'язаної з мистецтвом (Catterall, 2002; Efland, 2002; Rooney, 2004). Таким чином інтерес до навчально-виховного процесу зростає, якщо мистецтво інтегрується у навчання інших предметів (Catterall, 2002; Jensen, 2001).

Загалом, міжнародні дослідження проведені за останні двадцять років, вказують на те, що стратегії навчання, в основі яких лежить мистецтво, здатні ефективно розвивати здатність учнів до засвоєння нових знань та підвищують мотивацію (Lampert, 2006). Візуальне мистецтво дає стимул до конструктивного процесу навчання, залучаючи як творче, так і критичне мислення. Це відбувається, адже зображення стимулюють зорове сенсорне сприйняття, яке в свою чергу допомагає заглибитись в думки, тим самим підвищуючи когнітивні здібності. Під час аналізу зображення, наш мозок розвиває семантичні операції, пов'язуючи поточне зображення з попереднім досвідом, подібним чи протилежним (Lynn, Hartle 2015). Воно розвиває в учнів гуманізм, жагу до творчості та конструктивності, візуальне сприйняття, естетичну свідомість та вміння виражати себе; виховує особистість, яка здатна знаходити радість в будь-яких моментах свого життя.

Живопис здатний занурити учня у світ своїх почуттів, змушує аналізувати витвір мистецтва, застосовуючи зовнішні та розвиваючи внутрішні перцептивні механізми. Візуальне мистецтво як освітній інструмент є найефективнішим засобом забезпечення цілісності між сприйняттям, мисленням і практикою, а в поєднанні з діалоговим навчанням це стає цікавим простором для розвитку комунікативних навичок учнів. Таким чином, навчання учнів 10 класу іншомовного діалогічного мовлення засобами живопису важливе, тому що розвиває естетичне чуття дитини, уяву та вчить інтерпретації через власний життєвий досвід.

Мета і завдання статті. Аналіз досліджень засвідчив, що питанню розвитку діалогічного мовлення приділяється досить багато уваги в наш час і стосується це як дошкільної, так і шкільної та професійної освіти. В свою чергу вплив мистецтва на навчально-виховний процес так само викликає інтерес та досліджується науковцями, що підтверджується відведенню естетичному вихованню однієї з провідних

ролей у процесі становлення особистості учнів. Проте робіт в яких розгорнуто питання розвитку іншомовного діалогічного мовлення учнів 10 класу з використанням творів живопису в ході літературного огляду не виявлено. З огляду на зазначене, **мета статті** – емпірично дослідити навчальний потенціал творів живопису у процесі навчання діалогічного мовлення учнів 10 класу та виявити труднощі, з якими зіштовхуються учні під час діалогічного мовлення.

Методологія дослідження. Методологія дослідження, представленою у статті, спирається на низку теоретичних та емпіричних методів. До основних методів належать критичний аналіз наукових джерел, зіставно-порівняльний метод, наукове спостереження, природний експеримент, анкетування, бесіда, синтез та узагальнення результатів експерименту.

Навчально-методичний матеріал дослідження розроблявся з огляду на особливості психофізіологічного розвитку учнів 10-го класу, для яких характерним є самовизначення, становлення життєвих та світоглядних позицій, розвиток часової перспективи, інтегративних механізмів самосвідомості та теоретичного мислення, а комунікація виступає важливим чинником соціалізації, який задіюється в таких провідних сферах, як діяльність, спілкування та самосвідомість (Токарева, Шамне, 2017).

На основі аналізу вище зазначених особливостей та з урахуванням психофізіологічного розвитку учнів 10-го класу, було розроблено матеріали для проведення уроку з навчання англійського діалогічного мовлення з використанням творів живопису. Експериментальна перевірка розроблених матеріалів проводилась в спеціалізованій школі I-III ступеня № 277 з поглибленим вивченням англійської мови м. Києва. Участь в експерименті взяли 28 учнів, з яких 14 учнів контрольної групи та 14 учнів – експериментальної.

На першому етапі дослідження проводилась бесіда з вчителями англійської мови щодо організації навчання діалогічного мовлення учнів 10-х класів на уроці. Проведено збір інформації про успішність класу та інтереси дітей. Також було створено опитування для учнів, яке мало на меті виявити труднощі, які виникають на уроці англійської мови під час відтворення іншомовного діалогічного

мовлення, та ставлення учнів до такого виду діяльності. В анкетуванні взяли участь 39 респондентів (учні 10 класу). Збір інформації відбувався з використанням інтернет платформи «Google Forms».

Другим етапом експериментального дослідження стало розроблення та проведення уроку англійської мови з розвитку діалогічного мовлення учнів 10-го класу з використанням творів живопису. Навчально – методичні матеріали відбирались з огляду на проведений теоретичний аналіз досліджень та отримані результати першого етапу дослідження.

Під час третього етапу експерименту проводився аналіз спостережень, отриманих результатів та зворотного зв'язку учнів після проведення уроку, а також формулювання висновків проведеного дослідження.

Результати дослідження та їх обговорення. На першому етапі дослідження було проведено опитування (42 респонденти) з метою виявлення труднощів, які виникають в учнів під час англійського діалогічного мовлення та в подальшому для розроблення уроку з використанням творів живопису, який би зміг створити умови для ефективної навчальної діяльності. Відповідь учнів на перше запитання «Чи подобається Вам брати участь в діалогах на уроках англійської мови?» (83.3% респондентів – «так», 16.7% – «ні») дозволила констатувати, що інтерактивна діалогічна взаємодія на уроці цікава для учнів 10-го класу та за сприятливих навчально-методичних умов здатна ефективно розвивати іншомовні комунікативні уміння діалогічного мовлення (рис 1).

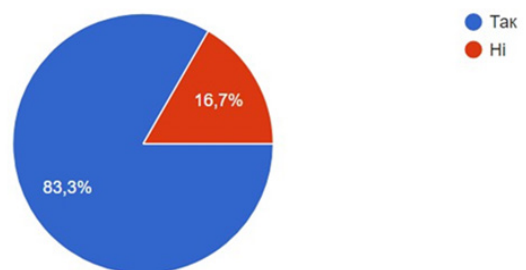

Рис. 1. Результат відповідей на питання «Чи подобається Вам брати участь в діалогах на уроках англійської мови?»

На друге питання, чи хотіли б учні, щоб на уроці було більше завдань, де потрібно спіл-

куватись англійською мовою один з одним, 81% відповіли «так», а 19% – «ні» (рис. 2). Це свідчить про те, що в навчальній практиці існує проблема недостатнього використання на уроці англійської мови завдань, направлених на розвиток діалогічного мовлення учнів.

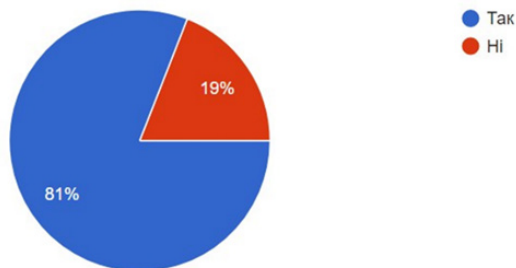

Рис. 2. Результат відповідей на питання «Чи хотіли б Ви, щоб на уроці було більше завдань, де потрібно спілкуватись один з одним англійською мовою?»

Третє питання, «Чи виникають у Вас труднощі під час виконання завдань, де потрібно вести діалог?», виявило, що 66.7% учнів, попри зацікавленість в діалогічному навчанні, відчувають різноманітні перешкоди на шляху до вільного спілкування англійською мовою. При цьому лише 33.3% респондентів ускладнень не мають (рис. 3).

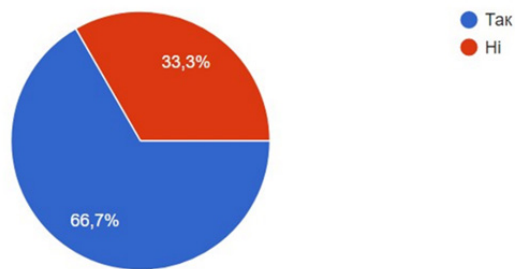

Рис. 3. Результат відповідей на питання «Чи виникають у Вас труднощі під час виконання завдань, де потрібно вести діалог?»

Отримані результати відповідей на четверте запитання анкети дали змогу виявити найбільш поширену групу труднощів, які заважають ефективно розвивати навички іншомовного діалогічного спілкування учнів 10-го класу (рис. 4). На першому місці це хвилювання учнів за те, що вони можуть сказати щось неправильно – 59.5% респондентів обрали цей варіант відповіді. Наступне місце посідає обмежений словниковий запас, який не дає можливості висловлювати свої думки – 42.9% учнів. Також учні не хочуть проявляти активність на уроці під час діалогічного мовлення, адже розуміють, що будуть помилятись і не бажають отримати погану оцінку (35.7%), а також бути в центрі уваги всього класу (35.7%).

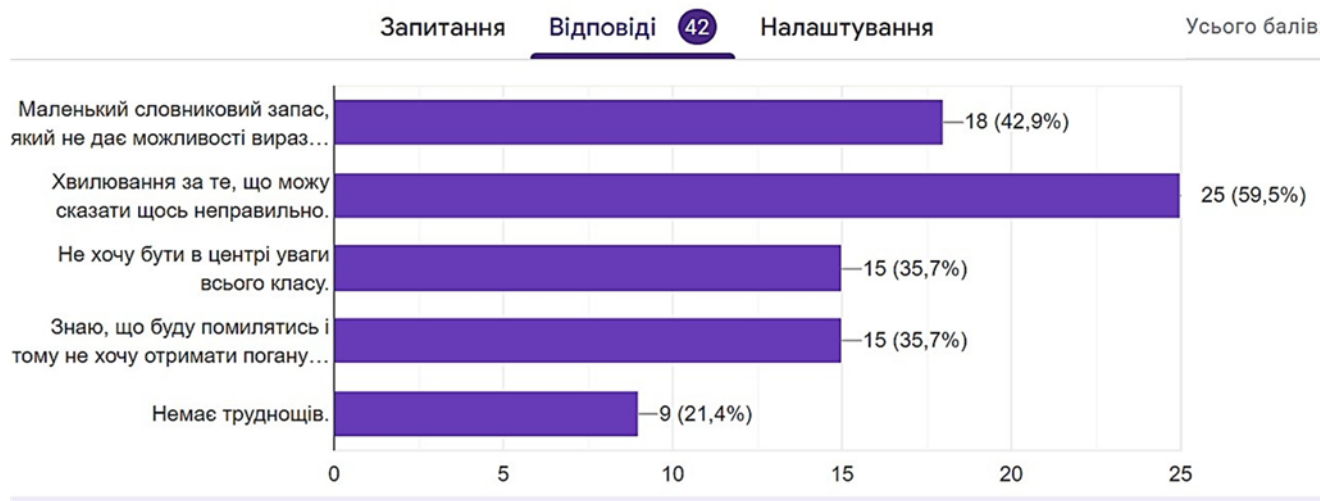

Рис. 4. Результати відповідей на питання: «З чим пов'язані труднощі?»

Під час розроблення та проведення уроку для учнів 10-го класу важливим було використати такі завдання та створити таку атмосферу в класі, які б допомогли звести до мінімуму

найпоширеніші труднощі, котрі заважають учням вийти на новий рівень діалогічної комунікації без страхів, з бажанням практикуватись та відточувати своє вміння висловлювати дум-

ки співрозмовнику англійською мовою. Таким чином, перш за все, створювалась дружня атмосфера в класі за якої кожен учень відчував підтримку з боку вчителя, а не контролера, який тільки оцінює та шукає помилки, щоб поставити свій незадовільний вердикт у вигляді відповідної оцінки. Спостереження дозволили виявити, що ефективність завдань, націлених на розвиток комунікативних умінь, можна досягти шляхом мотивації учнів до говоріння але ця мотивація в свою чергу залежить від психологічної готовності дитини до іншомовного спілкування. Якщо в учнів присутні різні страхи, то досягти високого рівня залученості не вдасться. Також задля вирішення пробле-

Claude Monet «Women in the garden»

ми з обмеженим словниковим запасом учнів на уроці, приділялась увага новим словам з теми, а також в завданнях, де потрібно висловлювати свою думку, під час спілкування один з одним, до уваги учнів пропонувались допоміжні фрази, приклади, які давали змогу не розгубитись і почати спілкування.

В експериментальній групі розвиток діалогічного мовлення відбувався шляхом використання засобів живопису. До уваги учнів 10-го класу були представлені репродукції картин відомих художників, на основі чого будувалась іншомовна діалогічна комунікація.

Для роботи на уроці 10-класникам було запропоновано полотно Клода Моне.

Claude Monet «The artists garden at Vétheuil»

Джерело : <https://www.claudemonetgallery.org/The-Artists-Garden-At-Vetheuil-1880.html>

Хід уроку (Додаток) мав чотирикомпонентну структуру:

1) актуалізація знань та словника учнів, з'ясування емоційного досвіду сприйняття творів живопису;

2) мотивація навчання діалогічного мовлення;

3) сприйняття, засвоєння та осмислення учнями навчально-виховної інформації;

4) домашнє завдання.

Шляхом спостереження було виявлено, що твори образотворчого мистецтва спонукають учнів до пошуку різноманітних лексичних одиниць, які б допомогли їм інтерпретувати витвір мистецтва та висловити свої почуття, які воно викликало. Таким чином учні не просто використовували поданий приклад, а й намагались поширити свої висловлювання. Також на уроці учні отримали задоволення від відвідування онлайн-виставки в Лондонській національній

галереї. Про кожну картину можна було прослухати інформацію та розвинути свої навички в аудіюванні, культурологічні знання, а також естетичне чуття. Цей вид роботи став поштовхом для створення діалогічної комунікації між учнями, в якій вони розповідали своє враження від відвідування картинної галереї. Засоби живопису створюють в учнів палітру емоцій, що в свою чергу закарбовує в пам'яті пов'язані з цим дії, таким чином навчально-виховна інформація в такому поєднанні здатна залишатися з учнем на довгий час.

Наприкінці уроку серед учнів було проведено опитування, яке показало, що 99% учнів отримали позитивні емоції від уроку, 88% учнів відповіли, що їм було цікаво спілкуватись один з одним на тему образотворчого мистецтва та 70% не відчували тривогу, коли потрібно було брати участь в діалозі. Загалом активність учнів під час діалогічної діяльності в експериментальній групі була вищою, що також підтверджує високий рівень естетичного задоволення від уроку з використанням творів образотворчого мистецтва.

З огляду на вище зазначене можна стверджувати, що розвиток компетентності в англійському діалогічному мовленні учнів 10-го класу може ефективно реалізуватись з використанням засобів живопису, які не тільки збагачують молодь в естетичному, духовному та культурному плані, а й лексичному. Відкривають можливості для вдосконалення словникового запасу, мотивуючи до висловлення власних почуттів та думок.

Висновки та перспективи дослідження.

Проведений огляд літературних джерел, щодо питання розвитку діалогічного мовлення та застосування живопису в навчально-виховній діяльності, засвідчує важливість більш широкого застосування діалогічного мовлення на уроках англійської мови в поєднанні з засобами живопису, адже таким чином відбувається комплексний вплив на формування не лише іншомовної комунікативної компетентності учня, а й на його особистість в цілому. Було виявлено, що вагоме місце у вивченні англійської мови посідає діалог між учасниками навчально-виховного процесу, тому що це не тільки лінгвістичний обмін між сторонами комунікативної діяльності, а ще й процес створення іншомовного середо-

вища, в якому ціленаправлено використовується іноземна мова, що в свою чергу мотивує до сприйняття, аналізу почутого та продукування. Враховуючи, що ще однією важливою діяльністю для учнів 10-го класу виступає спілкування, завдання на розвиток англійського діалогічного мовлення з засобами живопису можуть стати гармонійним елементом уроку.

Під час проведення першого етапу дослідження, шляхом опитування 42 респондентів, були виявлені труднощі, з якими зіштовхуються учні 10-го класу на уроці англійської мови під час формування компетентності в діалогічному мовленні. Найбільше за все учні хвилюються за те, що можуть сказати щось неправильно (59.5% респондентів). На другому місці обмежений словниковий запас, який не може забезпечити достатньої комунікативної відповіді під час діалогу (42.9% респондентів). Також в учнів може не бути бажання проявляти активність на уроці під час діалогічного мовлення, адже вони не впевнені, що скажуть все правильно і через свої помилки можуть отримати незадовільну оцінку (35.7% учнів). Ще 35.7% респондентів відповіли, що для них виникає складність, коли вони перебувають в центрі уваги всього класу.

Розроблений та проведений урок з розвитку компетентності в англійському діалогічному мовленні серед учнів 10-го класу з використанням творів живопису показав, що за дружньої атмосфери в класі, враховуючи психофізіологічні особливості учнів та використовуючи елементи живопису можна зменшити рівень тривожності, поглибити словниковий запас, мотивувати більшу кількість учнів до участі в комунікативній діяльності класу. Опитування, проведене в кінці уроку показало, що позитивні емоції від уроку отримали 99% учнів. Для 88% учнів виявилось цікавим спілкуватись один з одним на тему образотворчого мистецтва та 70% не відчували тривогу, коли потрібно було брати участь в діалозі. Загалом активність учнів під час діалогічної діяльності в експериментальній групі була вищою, що також підтверджує набагато менший рівень тривоги.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у продовженні вивчення особливостей формування діалогічного мовлення учнів

старшої школи та розробці комплексу вправ для ефективної взаємодії на уроці.

Список використаних джерел

Дмитренко, О. В., Бабаш, Л. В., Комарова, О. І. (2016). Шляхи реалізації естетичного виховання на уроках іноземної мови. *Імідж Сучасного Педагога*, 6, 62-64

Заболотська, О. О. (2011). Актуальні проблеми методики викладання англійської мови. *Педагогічні Науки*, 58, 98-104. Херсон: ХДУ.

Зязюн, Л., Дзюба, М. (2021). Формування соціокультурної компетентності засобами коміксів на уроках української мови в середній школі. *Ars Linguodidacticae*, (7), 53–60.

Колодяжна, В. В. (2004). Навчання діалогічного мовлення на уроках англійської мови за комунікативною методикою. *Англійська Мова та Література*, 5, 4 – 9

Маринова, Р. Ю. (2004). *Цілісна загально-методична модель навчання іноземних мов*. Вища шк.

Ніколаєва, С. Ю. (2008). *Основи сучасної методики викладання іноземних мов*. Ленвіт.

Скляренко, Н. К. (1999). Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних мовленнєвих навичок та вмій. *Іноземні Мови*, 3, 3-7

Станкевич, Н. (2010). Навчально-мовленнєва ситуація у діалогічному мовленні: стратегія моделювання. *Теорія і Практика Викладання Української Мови як Іноземної*, 5, 53–60

Токарева, Н. М., Шамне, А. В. (2017). *Вікова і педагогічна психологія*. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ.

Хілько Н. В. (2012). Навчання діалогічного мовлення як засіб розвитку креативного мислення учнів. *Англійська Мова та Література*, 13 (347), 2–11

Черниш, В. В. (2011). Засоби формування іншомовної компетенції у діалогічному мовленні. *Іноземні Мови*, 3, 15-22.

Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. McGraw-Hill.

Catterall, J. S. (2002). The arts and the transfer of learning. In R. Deasy (Ed.), *Critical Links: Learning in the arts and student academic and social development*, 151-157. Arts Education Partnership.

Efland, A. (2002). *Art and cognition: Integrating the visual arts in the curriculum*. Teachers College Press & Reston.

Eisner, E. (2002). *The arts and the creation of mind*. Yale University Press.

Howe, C. and Abedin, M. (2013). Classroom dialogue: a systematic review across four decades of research. *Cambridge Journal of Education*, 43:3, 325-356.

Jensen, E. (2001). *Arts with the brain in mind*. Association for supervision and curriculum development.

Lampert, N. (2006). Critical thinking dispositions as an outcome of art education. *Study in Art Education*, 47 (3), 215-228.

Lyle, S. (2008). Dialogic teaching: discussing theoretical contexts and reviewing evidence from classroom practice. *Language and Education*, 22 (3), 222-240.

Lynn, C. and Hartle, P. (2015). Arts Integration and Infusion Framework. *Early Childhood Education Journal*, 289–298.

Mercer, N. (2000). *Words and minds: how we use language to think together*. Routledge.

Mercer, N. and Howe, C. (2012). Explaining the dialogic process of teaching and learning: The value and potential of sociocultural theory. *Learning, Culture and Social Interaction*, 1, 12-21.

Nystrand, M., Gamoran, A., Kachur, R. and Prendergast, C. (1997). Opening dialogue: understanding the dynamics of language and learning in the English classroom. *Language* 74, 444. doi: 10.2307/417942

Piaget, J., & Cook, M. T. (1952). *The origins of intelligence in children*. International University Press.

Resnick, L. B., Asterhan, C. S. and Clarke, S. N. (2015). *Socializing intelligence through academic talk and dialogue*. American Educational Research Association.

Rooney, R. (2004). *Arts-based teaching and learning. Review of the literature*. VSA Arts and Rockville, MD: Westat.

Snow, C. E. (2014). Input to interaction to instruction: three key shifts in the history of child language research. *J. Child Lang.* 41, 117–123.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

Wells, C. G. (1999). *Dialogic inquiry: towards a sociocultural practice and theory of education*. Cambridge University Press.

References

Byram, M. (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. McGraw-Hill.

Catterall, J. S. (2002). The arts and the transfer of learning. In R. Deasy (Ed.), *Critical Links: Learning in the arts and student academic and social development*, 151-157. Arts Education Partnership.

Chernysh, V. V. (2011). Zasoby formuvannia inshomovnoi kompetentsii u dialohichnomu movlenni. Inozemni movy [Means of formation of foreign language competence in dialogic speech. Foreign languages], 3, 15-22. Kyiv: KNLU.

Dmytrenko, O. V., Babash, L. V., Komarova, O. I. (2016). Shliakhy realizatsii estetychnoho vykhovannia na urokakh inozemnoi movy [Ways of implementing aesthetic education in foreign language lessons]. *Imidzh suchasnoho pedahoha* 6, 62-64 (in Ukrainian).

Efland, A. (2002). *Art and cognition: Integrating the visual arts in the curriculum*. Teachers College Press & Reston.

Eisner, E. (2002). *The arts and the creation of mind*. Yale University Press.

Howe, C. and Abedin, M. (2013). Classroom dialogue: a systematic review across four decades of research. *Cambridge journal of education*, 43:3, 325-356.

Jensen, E. (2001). *Arts with the brain in mind*. Association for supervision and curriculum development.

Khilko N. V. (2012). Navchannia dialohichnoho movlennia yak zasib rozvytku kreatyvnoho myslennia uchniv [Teaching dialogic speech as a means of developing students' creative thinking]. *Anhliiska mova ta literatura*, 13 (347), 2–11 (in Ukrainian).

Kolodiazna V. V. (2004). Navchannia dialohichnoho movlennia na urokakh anhliiskoi movy za komunikatyvnoi metodykoi [Teaching dialogue in an English classroom using the communicative method]. *Anhliiska mova ta literatura*, 5, 4 – 9 (in Ukrainian).

Lampert, N. (2006). Critical thinking dispositions as an outcome of art education. *Study in Art Education*, 47 (3), 215-228.

Lyle, S. (2008). Dialogic teaching: discussing theoretical contexts and reviewing evidence from classroom practice. *Language and Education*, 22 (3), 222-240.

Lynn, C. and Hartle, P. (2015). Arts Integration and Infusion Framework. *Early Childhood Education Journal*, 289–298.

Martynova R. Yu. (2004). *Tsilisna zahalnometodychna model navchannia inozemnykh mov* [A comprehensive model of teaching foreign languages]. Vyscha shk.

Mercer, N. (2000). *Words and minds: how we use language to think together*. Routledge.

Mercer, N. and Howe, C. (2012). Explaining the dialogic process of teaching and learning: The value and potential of sociocultural theory. *Learning, Culture and Social Interaction*, 1, 12-21.

Nikolaieva S. Iu. (2008). *Osnovy suchasnoi metodyky vykladannia inozemnykh mov* [Basics of modern methods of teaching foreign languages]. Lenvit.

Nystrand, M., Gamoran, A., Kachur, R. and Prendergast, C. (1997). Opening dialogue: understanding the dynamics of language and learning in the English classroom. *Language* 74, 444. doi: 10.2307/417942

Piaget, J., & Cook, M. T. (1952). *The origins of intelligence in children*. International University Press.

Resnick, L. B., Asterhan, C. S. and Clarke, S. N. (2015). *Socializing intelligence through academic talk and dialogue*. American Educational Research Association.

Rooney, R. (2004). *Arts-based teaching and learning. Review of the literature*. VSA Arts and Rockville, MD: Westat.

Skliarenko N. K. (1999). Suchasni vymohy do vprav dlia formuvannia inshomovnykh movlennievnykh navychok ta vmin. [Modern requirements to designing exercises for building foreign language speaking skills and abilities]. *Inozemni movy*, 3, 3-7.

Snow, C. E. (2014). Input to interaction to instruction: three key shifts in the history of child language research. *J. Child Lang.* 41, 117–123.

Stankevych N. (2010). Navchalno-movlennieva sytuatsiia u dialohichnomu

movlenni: stratehiia modeliuvannia. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi* [Learning and speaking situation in dialogic speech: modelling strategy. *Theory and practice of teaching Ukrainian as a foreign language*], 5, 53–60. (in Ukrainian).

Tokareva N. M., Shamne A. V. (2017). *Vikova i pedahohichna psykholohiia*. Pidruchnyk dlia studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv [Age-related and pedagogical psychology. The textbook for university students]. Kyiv.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

Wells, C. G. (1999). *Dialogic inquiry: towards a sociocultural practice and theory of education*. Cambridge University Press.

Zabolotska, O. O. (2011). Aktualni problemy metodyky vykladannia anhliiskoi movy. [Methodology issues of teaching English]. *Pedahohichni nauky*, 58, 98-104. KhDU.

Ziazun L., Dziuba M. (2021). Formuvannia sotsiokulturnoi kompetentnosti zasobamy komiksiv na urokakh ukrainskoi movy v serednii shkoli [Using comics in a Ukrainian classroom to build sociocultural competence in secondary school students]. *Ars Linguodidacticae*, (7), 53–60.

Додаток

Урок англійської мови з розвитку діалогічного мовлення учнів 10 класу з використанням творів живопису

Тема уроку: «In the fascinating world of fine art».

Освітньо-виховні завдання теми – створити комфортні умови в класі для розвитку діалогічного мовлення учнів засобами живопису.

Навчальна мета – розвиток комунікативних умінь в діалогічному мовленні, розширення знань лексики англійської мови з теми «Мистецтво. Живопис».

Розвивальна мета – розвиток діалогічного мовлення, образного мислення учнів засобами живопису, а також, логічного мислення, через проведення таких операцій як аналіз, порівняння, сприйняття творів мистецтва та їх інтерпретація в діалогічному мовленні.

Виховна мета – розширити уявлення учнів про живопис та його багатогранність. Виховати бажання досліджувати світ мистецтва, а також повагу до думок інших.

Тип уроку: комбінований (урок засвоєння нових знань та формування вмінь і навичок).

Обладнання: репродукції картин, текст, аудіоматеріали, зошит, підручник, відеоматеріали.

Методи, форми і прийоми навчання: метод бесіди, груповий метод, робота в парах.

ХІД УРОКУ

I. Актуалізація опорних знань та емоційного досвіду.

Teacher:

Hello, dear students, I am very glad to see you in our lesson! Look at the reproductions of paintings by famous artists and discuss with each other your mood today. Ask your interlocutor which picture his inner state/mood is associated with and why. Use the words and phrases given below:

Painting, a canvas, a brush, landscape, a masterpiece, a work of art.

Happy, relaxed, agitated, pleased, sad, despondent, cheerless, frustrated, depressed, angry, nervous, upset, tense.

- How are you? / What's up? / How's it going?
- You seem to be in great mood today / Looks like you've had a good day.
- You seem a bit tired/stressed/distracted.
- Smile it off!

- To be in high spirits...
- To be in low spirits...
- What ails you?
- My mood is like a... painting...
- The painting «...» by the artist... reflects my inner state/mood because...

Teacher: *Paintings allow you to see the world through the eyes of an artist. Let's think about the questions below.*

- Are you interested in art?
- What world-famous artists do you know/like?
- What styles of painting do you like? (realism, expressionism, impressionism, surrealism...)

II. Мотивація навчальної діяльності (оголошення теми та мети уроку).

The artist's vocation is to send light into the human heart». George Sand

Problematic questions:

- Do you agree with the quote?
- What do you think is the role of art, namely painting, in a person's life?
- Do you have a place in your heart for art? What kind of art fascinates you?

Teacher: The topic of our lesson today is «The fascinating world of fine art». In the lesson, you will learn about the National Gallery in London and will practice dialogue.

III. Сприйняття, засвоєння та осмислення учнями навчально-виховної інформації.

Exercise 1.

A) Read and translate the text. Before reading the text, familiarize yourself with the words given after the text.

B) Put 5 questions for a discussion with your friends

The National Gallery is an art gallery in London with one of the world's finest collections of European paintings. What makes this gallery so important is that The National Gallery has many paintings of very high quality and also because it has paintings by famous artists whose works are very rare. When the National Gallery opened, there was a strong opinion that paintings of the High Renaissance period of the late 1400s to Baroque paintings of the 1600s were the finest type of art. The word primitive was used to describe Italian paintings from the 1300s and early 1400s. Luckily, the director of the Gallery, Sir Charles Eastlake, thought it was important to collect some of these primitive paintings and the more popular High Renaissance paintings. That is how the National Gallery came to own so many very rare works from the Late Middle Ages and Early Renaissance periods.

In the 1870s the Gallery was lucky to get two collections of paintings by famous Dutch artists. The building had to be made larger to house them. The Gallery was also given paintings by famous British artists; soon there were so many that most of them were moved out to a new gallery called the Tate Museum of British Art.

The first paintings in the National Gallery collection came from the financier and collector John Julius Angerstein. They consisted of Italian works, including a large altarpiece by Sebastiano del Piombo, The Raising of Lazarus, and fine examples of the Dutch, Flemish and English Schools. The National Gallery in London curates some of the most awe-inspiring paintings by the greatest painters of all time. Their exhibits include works by Michelangelo, Rembrandt, Monet, Leonardo Da Vinci, Picasso, Raphael, Seurat, Van Gogh, Caravaggio, Hans Holbein the Younger, Botticelli, Nicolas Poussin, and

many other paint-brush legends. Among them, some of the most famous paintings are «Virgin of the Rocks», «Portrait of a Man», «The Hay Wain», «Van Gogh's Chair», and many others.

Vocabulary:

- **Art gallery** – a room or building for the display or sale of works of art.
- **Artist** – a person who creates paintings or drawings as a profession or hobby.
- **Exhibits** – publicly display (a work of art or item of interest) in an art gallery or museum or at a trade fair.
- **Awe-inspiring** – causing you to feel great respect or admiration.
- **Paint-brush** – a brush used for putting paint on a surface or on a picture.

Exercise 2. Visiting the online exhibition in London's National gallery (<https://nationalgallery.moyosaspaces.com/>).

Teacher: Let's go to London's National Gallery! It was not so long ago that it became possible to visit various museums, galleries, etc. online. This is a great opportunity to touch the beautiful, most famous works of art with your inner world. This online exhibition offers an opportunity to appreciate an unusual combination of artists and styles. The collection consists of 20 paintings from Giotto to Monet and Caravaggio to Turner. The drawings were selected and voiced by the director, Dr. Gabriele Finaldi.

Exercise 3. English Conversation Practice «Going to Art Gallery». Create a dialogue with your partner about visiting an online gallery. Check out a sample of such a dialogue.

John: Hi, Hanna! How are you?

Hanna: Hi, John! I'm Fine, thank you. Yourself?

John: I'm also good, thanks. I visited the National Gallery of Art in London online.

Hanna: Oh, I just went there last month...so, how was it?

John: Great! It's a nice way to learn more about the most famous paintings. How was your experience?

Hanna: I was excited about the painting «The painter's daughters chasing a butterfly» by Thomas Gainsborough. This picture reflects the fugitive nature of childhood. What did you like?

John: I was totally amazed by Rembrandt's painting «Belshazzar's Feast». This Rembrandt's rendition of the «writing on the wall» story packs a huge emotional punch. At over two metres wide this picture impresses with its dimensions and emotionality. What do you think of the exhibition as a whole?

Hanna: I liked the online exhibition of paintings. This is a great opportunity to learn interesting information about works of art. And I am sure you did.

John: Yes, me too. Now I have even more desire to travel to see everything live.

Hanna: This is a wonderful wish, may it come true! It's time for me to go, I was glad to see you. Say hello to your family for me.

John: Thank you, I will! Take care now. Good bye!

Hanna: Thank you, John! Good bye.

Exercise 4. Read and translate the quotes of famous people about art and choose the ones you like the most. Discuss the selected quotes in pairs, justify your choice.

- *I liked the expression...*
- *Which expression did you like the most?*
- *There is something to think about here...*
- *From my point of view...*
- *In my opinion...*
- *I don't agree to...*
- *Personally, I feel that...*
- *I think / consider that ...*

1. «Every child is an artist; the problem is staying an artist when you grow up». – Pablo Picasso
2. «If you hear a voice within you say: 'You cannot paint', then by all means paint, and that voice will be silenced» – Vincent Van Gogh
3. «There is nothing more truly artistic than to love people». – Vincent van Gogh
4. «Art washes away from the soul the dust of everyday life». – Pablo Picasso
5. «Poor is the pupil who does not surpass his master». – Leonardo da Vinci
6. «If people knew how hard I worked to get my mastery, it wouldn't seem so wonderful at all». – Michelangelo
7. «Great things are done by a series of small things brought together». – Vincent Van Gogh
8. «Inspiration does exist, but it must find you working». – Pablo Picasso

Exercise 5. Reflection.

- What emotions did you get from the lesson, positive or negative?
- Was it interesting for you to communicate with each other on the subject of fine arts?
- Did you feel anxious when you had to participate in dialogues?

IV. Домашнє завдання.

Find the definition of the given art styles. Also, for each style, find an example of a reproduction of a painting that corresponds to it.

- Classicism
- Romanticism.
- Realism.
- Impressionism.
- Expressionism.

TEACHING ENGLISH DIALOGUE TO 10TH-GRADE SCHOOLERS: VISUAL ART ACTIVITIES IN THE CLASSROOM

Laryssa Zyazyun (Ukraine), Anna Razboinikova (Ukraine)

Abstract

Background. *The article investigates the educational potential of visual arts for teaching English dialogue to high school students. The analysis of literature indicates the importance of using visual arts in teaching dialogue to secondary school students as it enables increasing the motivation of students to communicate, creates favourable conditions for creativity, and also reduces anxiety in the classroom.*

Purpose. *Numerous studies have examined the educational potential of visual arts for teaching foreign languages, but no research has been found which give insight into the impact of visual arts on teaching spoken dialogue to high schoolers. Therefore, the goal of this paper is to study the effectiveness of using painting in an English classroom for enhancing dialogic communication.*

Methodology. *The methodology of the research rests on the experimental instruction of the 10th-graders (n=42) which was carried out in three stages. In the first stage, the survey was conducted in order to identify the difficulties that students face while doing tasks on the development of English dialogic speech. The second stage of the experimental research was the instruction in English targeted at the development of dialogic speaking skills in students using works of art. In the third stage of the experiment, the results were analyzed and the conclusions of the research were formulated.*

Results and discussion. *The analysis of the surveyed difficulties faced by the students in the process of instruction indicates that 59.5% of the respondents feel anxiety because of fear to make a mistake, 42.9% of the students have difficulties because of limited vocabulary, 35.7% of the schoolers are passive in class for fear of receiving a poor mark, and 35.7% of the respondents feel shy to speak up. The survey made after the experimental instruction showed that 99% of students exercised positive emotions in the classroom; 88% of the students found it interesting to communicate with each other while discussing fine arts and 70% of the respondents did not feel anxious when it was necessary to participate in the dialogue. The obtained data confirm the effectiveness of using visual arts for teaching spoken dialogue to secondary school students.*

Keywords: *spoken dialogue, visual arts, aesthetic education, communicative activity, high school students.*

BIOS

Laryssa Zyazyun, Dr.Sc. in Pedagogy, Full Professor, Department for Teaching Methodology of Ukrainian and Foreign Languages and Literatures, Taras Shevchenko National University of Kyiv. Her areas of research interests: teaching languages, pedagogical communication, professional development.

Email: lyalya8@ukr.net

Anna Razboinikova, student of the master's program «Theory of education and teaching methodology of Ukrainian language, literature and a foreign language in high profession-oriented school» in Taras Shevchenko National University of Kyiv. Her areas of research interests: methods and techniques of teaching Ukrainian and foreign languages.

Email: anna198778@ukr.net